

V Bruseli 16. 1. 2024
C(2024) 343 final

STANOVISKO KOMISIE

z 16. 1. 2024

k návrhu rozpočtového plánu Slovenska

{SWD(2024) 13 final}

(Iba slovenské znenie je autentické)

STANOVISKO KOMISIE

z 16. 1. 2024

k návrhu rozpočtového plánu Slovenska

(Iba slovenské znenie je autentické)

VŠEOBECNÉ ÚVAHY

1. V nariadení (EÚ) č. 473/2013¹ sa uvádzajú ustanovenia o posilnenom monitorovaní rozpočtových politík v eurozóne, ktorými sa má zabezpečiť súlad národných rozpočtov s usmerneniami hospodárskej politiky vydanými v kontexte Paktu stability a rastu a európskeho semestra pre koordináciu hospodárskych politík.
2. V článku 6 nariadenia (EÚ) č. 473/2013 sa členským štátom ukladá povinnosť, aby každoročne do 15. októbra predložili Komisii a Euroskupine návrh rozpočtového plánu, v ktorom uvedú rozpočtové ciele na budúci rok a hlavné aspekty rozpočtového výhľadu verejnej správy a jej subsektorov.
3. Komisia 8. marca 2023 prijala oznámenie², v ktorom poskytla usmernenia v oblasti fiškálnej politiky na rok 2024. V nich potvrdila, že všeobecná úniková doložka Paktu stability a rastu bude koncom roka 2023 deaktivovaná.
4. Komisia 26. apríla 2023 predložila tri legislatívne návrhy³ zamerané na vykonanie komplexnej reformy fiškálneho rámca EÚ. Hlavným cieľom týchto návrhov je posilniť udržateľnosť verejného dlhu a podporiť udržateľný a inkluzívny rast prostredníctvom reforiem a investícií. Komisia sa vo svojich návrhoch usiluje o zvýšenie zodpovednosti členských štátov, zjednodušenie rámca a väčšie zameranie na strednodobý rámec spolu s účinným a súdržnejším presadzovaním. Komisia vyzýva Európsky parlament a Radu, aby sa urýchlene dohodli na reformovanom rámci⁴. Keďže nový právny rámec založený na výsledkoch prebiehajúceho preskúmania správy hospodárskych záležitostí ešte nie je zavedený, naďalej sa uplatňuje súčasný právny rámec. Vo fiškálnej zložke odporúčaní pre jednotlivé krajiny z jari 2023 boli zahrnuté prvky legislatívnych návrhov z 26. apríla 2023, ktoré boli v súlade so súčasnými právnymi predpismi.

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 473/2013 z 21. mája 2013 o spoločných ustanoveniach o monitorovaní a posudzovaní návrhov rozpočtových plánov a zabezpečení nápravy nadmerného deficitu členských štátov v eurozóne (Ú. v. EÚ L 140, 27.5.2013, s. 11).

² Oznámenie Komisie Rade – Usmernenia týkajúce sa fiškálnej politiky na rok 2024, 8. 3. 2023, COM(2023) 141 final.

³ Návrh Komisie na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpočtovom dohlade a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1466/97, 26. 4. 2023, COM(2023) 240 final; návrh Komisie na nariadenie Rady, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 1467/97 o urýchlňovaní a objasňovaní vykonania postupu pri nadmernom schodku, 26. 4. 2023, COM(2023) 241 final; návrh Komisie na smernicu Rady, ktorou sa mení smernica 2011/85/EÚ o požiadavkách na rozpočtové rámce členských štátov, 26. 4. 2023, COM(2023) 242 final.

⁴ Rada 20. decembra 2023 schválila mandát na rokovania s Európskym parlamentom o nariadení o preventívnej časti a dohodu v zásade s cieľom viesť s Európskym parlamentom konzultácie o nariadení o nápravnej časti a smernici o požiadavkách na vnútroštátne rozpočtové rámce. Na plenárnej schôdzi Európskeho parlamentu, ktorá sa začne 15. januára, sa oznámi žiadosť o začatie medziinštitucionálnych rokovaní.

5. Komisia v súlade s tým, čo uviedla v usmerneniach týkajúcich sa fiškálnej politiky na rok 2024⁵, navrhne Rade, aby na jar 2024 začala postupy pri nadmernom deficite na základe výsledných údajov za rok 2023 v súlade so súčasnými právnymi ustanoveniami. Členské štáty boli vyzvané, aby túto skutočnosť zohľadnili pri plnení svojich rozpočtov na rok 2023 a pri príprave návrhov rozpočtových plánov na rok 2024.
6. Z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti⁶ sa poskytuje finančná podpora na vykonávanie reforiem a investícií, najmä na podporu zelenej a digitálnej transformácie. Mechanizmus sa zameriava aj na zvýšenie odolnosti energetického systému Únie, a to znížením závislosti od fosílnych palív a diverzifikáciou dodávok energie na úrovni Únie („ciele REPowerEU“)⁷. Mechanizmus posilňuje odolnosť a potenciálny rast hospodárstiev členských štátov, čím prispieva k vytváraniu pracovných miest a udržateľnosti verejných financií. Časť tejto podpory má formu nenávratnej finančnej podpory („grantov“), ktorá so sebou prináša fiškálny impulz financovaný Úniou. Tento mechanizmus spolu s fondmi politiky súdržnosti a Mechanizmom spravodlivej transformácie podporuje spravodlivú a inkluzívnu obnovu v EÚ v súlade s Európskym pilierom sociálnych práv.
7. Hospodárska politika by mala naďalej riešiť riziká spojené s vysokou infláciou a zaoberať sa dlhodobými výzvami. Inflácia v eurozóne zostáva napriek svojmu poklesu problémom. Je nevyhnutné, aby inflácia ďalej klesala a aby inflačné očakávania zostali pevne ukotvené, pričom menová a fiškálna politika by mali byť konzistentné. Zároveň však treba v kontexte vysokej neistoty zachovať pružnosť. Predovšetkým by sa mali čo najskôr v rokoch 2023 a 2024 zrušiť núdzové podporné opatrenia v oblasti energetiky, ktoré boli prijaté v reakcii na šok vyvolaný cenami energie, a súvisiace úspory by sa mali využiť na zníženie deficitov verejných financií. Ak by si opätovné zvyšovanie cien energie vyžadovalo nové podporné opatrenia alebo pokračovanie v tých, ktoré už existujú, mali by sa tieto opatrenia zamerať na ochranu zraniteľných domácností a podnikov, mali by byť fiškálne dostupné a mali by sa nimi zachovať stimuly pre úsporu energie. Okrem toho by členské štáty mali naďalej zachovávať verejné investície financované z vnútroštátnych zdrojov a zabezpečiť účinné čerpanie grantov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov EÚ, najmä s cieľom podporiť zelenú a digitálnu transformáciu.

⁵ Oznámenie Komisie Rade – Usmernenia týkajúce sa fiškálnej politiky na rok 2024, 8. 3. 2023, COM(2023) 141 final.

⁶ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 17).

⁷ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/435 z 27. februára 2023, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2021/241, pokiaľ ide o kapitolu REPowerEU v plánoch obnovy a odolnosti, a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) 2021/1060 a (EÚ) 2021/1755 a smernica 2003/87/ES (Ú. v. EÚ L 63, 28.2.2023, s. 1).

ÚVAHY TÝKAJÚCE SA SLOVENSKA

8. Komisia 28. novembra 2023 prijala stanovisko k návrhu rozpočtového plánu na rok 2024⁸, ktorý predložila odchádzajúca vláda 12. októbra a ktorý neobsahoval ciele fiškálnej politiky. Komisia vyzvala novú vládu Slovenska, aby čo najskôr, no spravidla najneskôr jeden mesiac pred plánovaným prijatím návrhu zákona o rozpočte národným parlamentom predložila aktualizovaný návrh rozpočtového plánu, ktorý je v súlade s odporúčaním Rady zo 14. júla 2023⁹.
9. Slovensko predložilo 12. decembra aktualizovaný návrh rozpočtového plánu na rok 2024 (ďalej len „návrh rozpočtového plánu“). Komisia na tomto základe a po zohľadnení odporúčania zo 14. júla 2023, ktoré Rada adresovala Slovensku, prijala v súlade s článkom 7 nariadenia (EÚ) č. 473/2013 toto stanovisko.

Komisia konštatuje, že slovenský parlament krátko po predložení aktualizovaného návrhu rozpočtového plánu 12. decembra 2023 a predtým, než mohla Komisia vydať svoje stanovisko, prijal 21. decembra 2023 zákon o rozpočte. Slovensko teda nedodržalo ustanovenia kódexu správania týkajúce sa načasovania predloženia aktualizovaného návrhu rozpočtového plánu¹⁰.

10. Komisia prijala 24. mája 2023 správu podľa článku 126 ods. 3 ZFEÚ¹¹. V tejto správe sa posudzovala rozpočtová situácia Slovenska, keďže jeho deficit verejných financií mal podľa plánov v roku 2023 presiahnuť 3 % HDP. V správe sa konštatovalo, že kritérium deficitu nebolo dodržané.
11. Podľa návrhu rozpočtového plánu sa predpokladá, že reálny HDP Slovenska vzrastie v roku 2024 o 2,7 % (1,2 % v roku 2023), zatiaľ čo inflácia podľa HICP v roku 2024 dosiahne 3,2 % (11,1 % v roku 2023). Na druhej strane podľa prognózy Komisie¹² sa predpokladá, že reálny HDP Slovenska vzrastie v roku 2024 o 2,6 % (1,1 % v roku 2023), zatiaľ čo inflácia má v roku 2024 dosiahnuť 3,6 % (11,0 % v roku 2023).

Celkovo sa zdá, že makroekonomický scenár, z ktorého vychádzajú rozpočtové projekcie v návrhu rozpočtového plánu, je v súlade s prognózou Komisie na rok 2023 aj na rok 2024.

Slovensko splňa požiadavku článku 4 ods. 4 nariadenia (EÚ) č. 473/2013, keďže návrh rozpočtového plánu vychádza z nezávisle vypracovaných makroekonomických prognóz.

12. Podľa návrhu rozpočtového plánu sa predpokladá, že deficit verejných financií Slovenska sa v roku 2024 zníži na 6,0 % HDP (zo 6,5 % v roku 2023), čo znamená, že zostane nad úrovňou 3 % HDP. Toto zníženie deficitu je spôsobené najmä novými diskrečnými opatreniami zvyšujúcimi príjmy a v menšej miere opatreniami znižujúcimi

⁸ Stanovisko Komisie z 21. 11. 2023 k návrhu rozpočtového plánu Slovenska [C(2023) 9520 final].

⁹ Odporúčanie Rady, ktoré sa týka národného programu reforiem Slovenska na rok 2023 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Slovenska na rok 2023 (Ú. v. EÚ C 312, 1.9.2023, s. 233).

¹⁰ K predloženiu by malo spravidla dôjsť aspoň jeden mesiac pred plánovaným prijatím návrhu zákona o rozpočte národným parlamentom, s výnimkou prípadov, keď by to nebolo možné vzhľadom na konkrétny harmonogram parlamentného schvaľovania, pričom v tom prípade by malo k predloženiu dôjsť včas, aby Komisia mohla prijať informované stanovisko k návrhu rozpočtového plánu a aby Euroskupina mohla viesť riadnu diskusiu v dostatočnom predstihu pred plánovaným prijatím návrhu zákona o rozpočte národným parlamentom.

¹¹ Správa Komisie vypracovaná v súlade s článkom 126 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, 24. 5. 2023, COM(2023) 631 final.

¹² S cieľom posúdiť návrh rozpočtového plánu Komisia vypracovala aktualizáciu svojej prognózy z jesene 2023, v ktorej zohľadnila informácie o nových politických opatreniach, ktoré sú uvedené v pláne. Kľúčové informácie z tejto aktualizovanej prognózy sú uverejnené v sprievodných fiškálnych štatistických tabuľkách.

výdavky, zatiaľ čo k zníženiu deficitu verejných financií v roku 2024 podľa návrhu rozpočtového plánu prispieva aj zaznamenávanie opatrení v oblasti energetiky financovaných z Kohézneho fondu EÚ (pozri ďalej). Pomer dlhu verejnej správy k HDP sa má na konci roka 2024 zvýšiť na 58,3 % (z 56,8 % na konci roka 2023).

Podľa prognózy Komisie sa predpokladá, že deficit verejných financií Slovenska sa v roku 2024 zvýši na 6,3 % HDP (zo 6,1 % HDP v roku 2023). Pomer dlhu verejnej správy k HDP sa má na konci roka 2024 zvýšiť na 58,5 % (z 56,4 % na konci roka 2023).

Hlavný rozdiel medzi projekciami Komisie a návrhom rozpočtového plánu odráža odlišný prístup k zaznamenávaniu financovania z Kohézneho fondu EÚ [konkrétne Podpora cenovo dostupnej energie – *Supporting Affordable Energy (SAFE)*]¹³. Hoci sa v návrhu rozpočtového plánu na rok 2024 predpokladá, že financovanie opatrení na zníženie nákladov na energiu pre zraniteľné domácnosti z Kohézneho fondu sa má zaznamenať v roku 2023 (0,4 % HDP) aj v roku 2024 (0,3 % HDP), Komisia zaregistrovala plnú sumu (0,8 % HDP) v roku 2023 v súlade s uplatňovaním zásad európskeho systému účtov (ESA) 2010. Príslušné výdavky vznikli v roku 2023 a mali by sa zosúladiť s imputovanými príjmami z EÚ v tom istom roku, aby sa zabezpečila zásada neutrality grantov EÚ¹⁴. Výsledkom tohto rozdielu je o 0,4 % HDP nižší odhad deficitu verejných financií v roku 2023 a o 0,3 % HDP vyšší deficit v roku 2024 v prognóze Komisie v porovnaní s návrhom rozpočtového plánu na rok 2024.

13. Na základe odhadov Komisie sa predpokladá, že zámery fiškálnej politiky¹⁵ budú v roku 2024 reštriktívne na úrovni 2,2 % HDP v nadväznosti na expanzívne zámery fiškálnej politiky na úrovni 6,9 % HDP v roku 2023. Silné expanzívne zámery fiškálnej politiky v roku 2023 boli spôsobené predovšetkým čistými primárnymi bežnými výdavkami financovanými z vnútroštátnych zdrojov (3,7 % HDP) a výdavkami financovanými z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a grantov EÚ (2,6 % HDP), a to najmä v dôsledku úsilia absorbovať v roku 2023 nevyužitú zdrojov z obdobia financovania európskych štrukturálnych a investičných fondov na roky 2014 – 2020. V roku 2024 je reštriktívny príspevok spôsobený nižšími výdavkami financovanými z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a grantov EÚ (2,4 % HDP).
14. V návrhu rozpočtového plánu sa predpokladá, že v roku 2024 sa budú z nenávratnej podpory („grantov“) Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti financovať výdavky na úrovni 0,9 % HDP v porovnaní s 0,3 % HDP v roku 2023. V prognóze Komisie sa predpokladá, že v roku 2024 sa budú z grantov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti financovať výdavky na úrovni 1,2 % HDP v porovnaní s 0,4 % HDP v roku 2023. Výdavky financované z grantov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti umožnia realizovať vysokokvalitné investície a reformy na zvýšenie produktivity bez toho, aby mali priamy vplyv na saldo verejných financií a dlh verejnej správy Slovenska.

¹³ V rámci plánu REPowerEU Komisia navrhla niekoľko zmien rámca politiky súdržnosti. To členským štátom umožnilo do konca roka 2023 využívať nevyčerpané finančné prostriedky v rámci svojich rozpočtových prostriedkov na roky 2014 – 2020 na poskytovanie priamej podpory zraniteľným rodinám a malým a stredným podnikom, aby im pomohli čeliť zvýšeným nákladom na energiu (t. j. SAFE – Podpora cenovo dostupnej energie).

¹⁴ Podľa obvyklých postupov Eurostat overí primeraný čas zaznamenania týchto grantov EÚ v účtoch v systéme ESA v rámci pripravovaného jarného oznámenia národného štatistického úradu v apríli 2024.

¹⁵ Zámery fiškálnej politiky sa merajú ako zmena primárnych výdavkov verejnej správy bez prírastkového vplyvu diskrétnych príjmových opatrení na rozpočet, bez jednorazových výdavkov a cyklických výdavkov na nezamestnanosť, ale vrátane výdavkov financovaných z nenávratnej podpory (grantov) Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov EÚ vo vzťahu k strednodobej (desaťročnej) priemernej miere rastu potenciálneho HDP vyjadrenej ako pomer k nominálnemu HDP.

15. Po zohľadnení informácií uvedených v návrhu rozpočtového plánu sa podľa prognózy Komisie očakáva, že opatrenia prijaté na zmiernenie hospodárskeho a sociálneho vplyvu zvýšenia cien energie sa čiastočne ukončia do konca roka 2023, zatiaľ čo niektoré opatrenia zostanú v platnosti do konca roka 2024. Patria medzi ne opatrenia z roku 2023, ktorých platnosť bola predĺžená [predovšetkým strop cien dodávok elektriny, plynu a tepla pre domácnosti a strop cien elektriny a plynu pre regulované (malé) spoločnosti vo výške 1,0 % HDP v roku 2024]. Náklady na tieto opatrenia sú naďalej čiastočne kompenzované daňami z neočakávaných ziskov dodávateľov energie, konkrétne osobitným odvodom zo ziskov z predaja elektrickej energie z vodných zdrojov a solidárnym príspevkom stanoveným v nariadení EÚ, čo v roku 2024 predstavuje 0,2 % HDP.

Okrem toho sú v návrhu rozpočtového plánu na rok 2024 uvedené nové výdavkové opatrenia, ktoré nie sú priamo spojené s vývojom cien energie. Opatrenia zvyšujúce výdavky zahŕňajú dodatočné jednorazové zvýšenie dôchodkov v roku 2023, ako aj trvalé zvýšenie dôchodkov (celá trinásť mesačná platba ročne) od roku 2024, rodičovský príspevok pre rodičov, ktorých deti nie sú prijaté do materskej školy, zvýšenie miezd v dôsledku nových zmlúv založených na výkonnosti na verejných univerzitách a reformy zákona o vzdelávaní, podporu výskumu a inovácií, podporu priemyselného parku vo Valalikoch, zvýšenie výdavkov na zdravotnú starostlivosť, vytvorenie ministerstva cestovného ruchu a športu, zvýšenie výdavkov na obranu a kompenzáciu zvýšených hypotekárnych platieb dlžníkov spolu s príspevkom štátu a daňovým bonusom. Opatrenia na zníženie výdavkov zahŕňajú zníženie výdavkov na zamestnancov ústrednej štátnej správy o 5 % a zmrazenie miezd vo verejnej správe od roku 2024. Súhrnné náklady na nové výdavkové opatrenia zvyšujúce deficit odhaduje Komisia v roku 2024 na 1,5 % HDP.

V návrhu rozpočtového plánu na rok 2024 sú uvedené nové príjmové opatrenia, ktoré nie sú priamo spojené s vývojom cien energie. Patrí medzi ne zvýšenie spotrebnej dane z tabakových výrobkov a alkoholu, osobitný odvod z podnikania v regulovaných odvetviach (daň z neočakávaných ziskov bánk), zvýšenie správnych a súdnych poplatkov, zvýšenie poplatku za udržiavanie núdzových zásob ropy, zvýšenie minimálnej dane z príjmov právnických osôb, zavedenie kompenzačnej dane, ktorá vyrovnáva daň z príjmov právnických osôb, a zvýšenie príspevkov zamestnávateľov na zdravotné poistenie o 1 percentuálny bod. Súhrnný vplyv nových príjmových opatrení znižujúcich deficit odhaduje Komisia v roku 2024 na 1,0 % HDP¹⁶.

S cieľom financovať zvýšenie dôchodkových platieb (trinásť platba ročne) vláda plánuje trvalo znížiť príspevky na sociálne zabezpečenie, ktoré platia prispievatelia do druhého piliera dôchodkového systému (ktorý je súkromným dôchodkovým systémom a nefiguruje v účtoch verejnej správy) a zvýšiť podiel príspevkov na sociálne zabezpečenie do prvého (verejného) piliera. Tieto opatrenia prinášajú určitú rozpočtovú úľavu (prostredníctvom vyšších príjmov verejného dôchodkového systému) v krátkodobom horizonte (vo výške 0,3 % HDP od roku 2024, čo prispieva k dodatočným príjmom z nových príjmových opatrení vo výške 1,0 % HDP uvedených v predchádzajúcom odseku). Z dlhodobého hľadiska by však nevyhnutne neprispievali k udržateľnosti verejného dôchodkového systému, keďže znamenajú vyššie budúce verejné dôchodkové platby, čo predstavuje výzvu pre slovenský dôchodkový systém.

¹⁶ Okrem toho návrh rozpočtového plánu zahŕňa zrušenie Dňa ústavy ako dňa pracovného pokoja s cieľom zlepšiť hospodársku činnosť a zvýšiť príjmy prostredníctvom vyššieho výberu daní a príspevkov na sociálne zabezpečenie.

Komisia preto odhaduje čistý vplyv nových diskrečných príjmových a výdavkových opatrení zvyšujúci deficit v roku 2024 na 0,6 % HDP. Očakáva sa, že väčšina týchto opatrení bude mať na verejné financie trvalý vplyv.

16. Rada 14. júla 2023 odporučila Slovensku, aby zabezpečilo obozretnú fiškálnu politiku, a to najmä obmedzením nominálneho zvýšenia čistých primárnych výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov¹⁷ v roku 2024 najviac na 5,7 %.

Podľa prognózy Komisie sa predpokladá, že čisté primárne výdavky Slovenska financované z vnútroštátnych zdrojov sa v roku 2024 zvýšia o 6,7 %, čo je vyššia úroveň ako odporúčaná maximálna miera rastu. Tieto nadmerné výdavky v porovnaní s odporúčanou maximálnou mierou rastu čistých primárnych výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov dosahujú v roku 2024 úroveň 0,4 % HDP. V tejto súvislosti teda existuje riziko, že sa nedosiahne súlad s odporúčaním Rady¹⁸.

17. Rada okrem toho odporučila, aby Slovensko prijalo opatrenia s cieľom čo najskôr v rokoch 2023 a 2024 ukončiť platné núdzové podporné opatrenia v oblasti energetiky a využilo súvisiace úspory na zníženie deficitu verejných financií. Rada takisto uviedla, že ak by si opätovné zvyšovanie cien energie vyžadovalo nové podporné opatrenia alebo ich pokračovanie, Slovensko by malo zabezpečiť, aby sa zameriavali na ochranu zraniteľných domácností a podnikov, aby boli fiškálne dostupné a aby sa nimi zachovali stimuly pre úsporu energie.

Podľa prognózy Komisie sa predpokladá, že čisté rozpočtové náklady¹⁹ na podporné opatrenia v oblasti energetiky budú v roku 2023 na úrovni 1,9 % HDP²⁰, v roku 2024 na úrovni 0,8 % HDP a v roku 2025 na úrovni 0,0 % HDP. V roku 2024 zostanú v platnosti najmä strop cien dodávok elektriny, plynu a tepla pre domácnosti a strop cien elektriny a plynu pre regulované (malé) spoločnosti. Ak by sa súvisiace úspory z čiastočného ukončenia opatrení v oblasti energetiky využili na zníženie deficitu verejných financií, ako to odporúčala Rada, tieto projekcie by v roku 2024 znamenali fiškálnu úpravu na úrovni 0,4 % HDP, zatiaľ čo čisté primárne výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov²¹ predstavujú v danom roku expanzívny príspevok k zámerom fiškálnej politiky na úrovni 0,2 % HDP.

Celkovo sa predpokladá, že podporné opatrenia v oblasti energetiky nebudú ukončené čo najskôr v rokoch 2023 a 2024 a že súvisiace úspory sa nepoužijú v plnej miere na zníženie deficitu verejných financií. V tejto súvislosti teda existuje riziko,

¹⁷ Čisté primárne výdavky sú vymedzené ako výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov bez diskrečných príjmových opatrení a bez úrokových výdavkov, ako aj cyklických výdavkov na nezamestnanosť.

¹⁸ Základný účinok od roku 2023 nemá významný vplyv na posúdenie súladu, keďže súčasné odhady čistých výdavkov v roku 2023 sú len nepatrne nižšie, než sa očakávalo v čase vydania odporúčania (o 0,1 % HDP).

¹⁹ Údaj predstavuje úroveň ročných rozpočtových nákladov na tieto opatrenia vrátane príjmov a výdavkov, prípadne po odpočítaní príjmov z daní z neočakávaných ziskov dodávateľov energie.

²⁰ Výdavky na podporu v dôsledku vysokých cien energie predstavujú 2,3 % HDP v roku 2023, pričom príjmy súvisiace so zvýšením cien energie predstavujú 0,4 % HDP. Čisté rozpočtové náklady vo výške 1,9 % HDP boli čiastočne financované zo zdrojov EÚ vo výške 0,8 % HDP.

²¹ Tento príspevok sa meria ako zmena primárnych výdavkov verejnej správy bez prírastkového vplyvu diskrečných príjmových opatrení na rozpočet, bez jednorazových výdavkov a cyklických výdavkov na nezamestnanosť, ako aj výdavkov financovaných z nenávratnej podpory (grantov) Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov EÚ vo vzťahu k strednodobej (desaťročnej) priemernej miere rastu potenciálneho nominálneho HDP vyjadrenej ako pomer k nominálnemu HDP.

že sa nedosiahne súlad s odporúčaním Rady. Opatrenia sa považujú za necielené, pričom čisté rozpočtové náklady na podporné opatrenia v oblasti energetiky zamerané na ochranu zraniteľných domácností a podnikov sa v roku 2023 aj v roku 2024 odhadujú na 0,0 % HDP.

18. Okrem toho Rada Slovensku odporučila zachovať verejné investície financované z vnútroštátnych zdrojov a zabezpečiť účinné čerpanie grantov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov EÚ, najmä s cieľom podporiť zelenú a digitálnu transformáciu.

Podľa prognózy Komisie sa predpokladá, že verejné investície financované z vnútroštátnych zdrojov sa v roku 2024 zvýšia na 3,4 % HDP (z 3,1 % HDP v roku 2023), a preto sa očakáva, že budú zachované. To je v súlade s odporúčaním Rady. Na druhej strane sa očakáva, že verejné výdavky financované z príjmov z fondov EÚ vrátane grantov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti sa v roku 2024 znížia na 1,4 % HDP (z 3,8 % HDP v roku 2023). Toto zníženie je spôsobené ukončením programového obdobia 2014 – 2020 štrukturálnych fondov EÚ, na ktoré sú finančné prostriedky dostupné do roku 2023.

19. Zároveň Rada 14. júla 2023 odporučila Slovensku, aby po roku 2024 pokračovalo v plnení strednodobej fiškálnej stratégie postupnej a udržateľnej konsolidácie v kombinácii s investíciami a reformami, ktoré povedú k zvýšeniu udržateľného rastu, s cieľom dosiahnuť obozretnú strednodobú fiškálnu pozíciu.

Návrh rozpočtového plánu zahŕňa strednodobé rozpočtové projekcie do roku 2026. Deficit verejných financií sa má podľa predpokladov v roku 2025 mierne zvýšiť na 6,1 % HDP a následne má v roku 2026 klesnúť na 5,6 % HDP. Predpokladá sa, že dlh verejnej správy sa postupne zvýši na 60,9 % HDP na konci roka 2025 a na 64,3 % HDP na konci roka 2026.

Verejné investície sa majú podľa predpokladov v roku 2025 zvýšiť na 3,8 % HDP a následne majú v roku 2026 klesnúť na 2,8 % HDP. Zvýšenie v roku 2025 je spôsobené dodávkami vojenského vybavenia vo výške 0,9 % HDP. Ďalšie investície sú zamerané na zlepšenie inovačnej výkonnosti slovenského hospodárstva prostredníctvom výskumu a vzdelávania a na urýchlenie prechodu na obnoviteľné zdroje energie.

20. Napokon Rada Slovensku 14. júla 2023 takisto odporučila, aby v období po roku 2024 zefektívnilo daňový mix a viac podporovalo inkluzívny a udržateľný rast, a to aj využitím potenciálu environmentálnych daní a daní z nehnuteľností, aby pokračovalo v posilňovaní daňovej disciplíny, a to aj ďalšou digitalizáciou daňovej správy, a aby znížilo riziká súvisiace s dlhom domácností podporou ponuky bývania a rozšírením trhu s nájomným bývaním. Podľa návrhu rozpočtového plánu sa štrukturálne výzvy v oblasti bývania budú riešiť najmä prostredníctvom ohlásenej zmeny politiky bývania, ktorá sa zameria na identifikáciu nehnuteľností vo vlastníctve štátu vhodných na výstavbu alebo premenu na nájomné byty.

21. Podľa prognózy Komisie rast čistých primárnych výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov v roku 2024 nedodrží odporúčanú maximálnu mieru rastu.

Okrem toho sa podľa prognózy Komisie a po zvážení informácií uvedených v návrhu rozpočtového plánu Slovenska očakáva, že núdzové podporné opatrenia v oblasti energetiky nebudú úplne ukončené čo najskôr v rokoch 2023 a 2024. Takisto sa predpokladá, že súvisiace úspory z nižších nákladov na opatrenia v oblasti energetiky v roku 2024 sa nepoužijú na zníženie deficitu verejných financií.

Očakáva sa, že Slovensko zachová verejné investície financované z vnútroštátnych zdrojov. Slovensko by zároveň malo naďalej zabezpečiť účinné čerpanie grantov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov EÚ.

Komisia celkovo zastáva názor, že hrozí, že návrh rozpočtového plánu Slovenska nebude v súlade s odporúčaním Rady zo 14. júla 2023. Komisia preto Slovensko vyzýva, aby v rámci plnenia svojho rozpočtu prijalo potrebné opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby bola jeho fiškálna politika v roku 2024 v súlade s odporúčaním Rady zo 14. júla 2023.

Okrem toho Komisia poznamenáva, že celkový rozpočtový deficit Slovenska má v roku 2024 podľa predpokladov dosiahnuť 6,3 % HDP, čo je nad referenčnou hodnotou 3 % HDP stanovenou v zmluve, a miera zadlženosti verejnej správy má v roku 2024 dosiahnuť 58,5 %, čo je tesne pod referenčnou hodnotou 60 % HDP stanovenou v zmluve.

Komisia takisto zastáva názor, že na Slovensku sa dosiahol obmedzený pokrok, pokiaľ ide o štrukturálne prvky fiškálnych odporúčaní vydaných Radou 14. júla 2023, a vyzýva preto slovenské orgány, aby pokrok urýchlili. Komplexný opis pokroku dosiahnutého pri plnení odporúčaní Rady pre Slovensko sa vykoná v rámci správy o Slovensku na rok 2024 a posúdi sa v kontexte odporúčaní Rady pre túto krajinu, ktoré Komisia predloží na jar 2024.

Tabuľka: Kľúčové makroekonomické a fiškálne údaje

	2022	2023		2024	
	Výsledné údaje	NRP	KOM	NRP	KOM
Reálny HDP (% zmena)	1,8	1,2	1,1	2,7	2,6
Inflácia podľa HICP (%; ročný priemer)	12,1	11,1	11,0	3,6	3,6
Saldo verejných financií (% HDP)	-2,0	-6,5	-6,1	-6,0	-6,3
Primárne saldo (% HDP)		-5,6		-4,6	
Hrubý dlh verejnej správy (% HDP; na konci roka)	57,8	56,8	56,4	58,3	58,5
	KOM	KOM		KOM	
Zámery fiškálnej politiky (*) (% HDP)	1,1	-6,9		2,2	
Fiškálna úprava (**) (% HDP)	1,0	-4,3		-0,2	
Zmena celkových čistých rozpočtových nákladov na podporné opatrenia v oblasti energetiky (***) (% HDP)	0,2	1,0		-0,4	
Rast čistých primárnych výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov (% zmena) (A)				6,7	
Odporúčaná maximálna miera rastu čistých primárnych výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov (****) (% zmena) (B)				5,7	
Rozdiel proti odporúčanému rastu čistých primárnych výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov (percentuálne body) (B – A)				-1,0	
[Ak čisté výdavky presiahnu odporúčanie pre danú krajinu]					
Vplyv odchýlky čistých primárnych výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov na fiškálnu úpravu v porovnaní s odporúčaním Rady (*****) (% HDP)				0,4	

Poznámky:

(*) Zmena primárnych výdavkov verejnej správy bez prírastkového vplyvu diskrečných príjmových opatrení (a dočasných núdzových opatrení súvisiacich s pandémiou COVID-19) na rozpočet bez započítania jednorazových výdavkov a cyklických výdavkov na nezamestnanosť, ale so započítaním výdavkov financovaných z nenávratnej podpory (grantov) Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov EÚ, vo vzťahu k strednodobej (desaťročnej) priemernej potenciálnej miere rastu nominálneho HDP. Záporné znamienko znamená, že rast čistých primárnych výdavkov je vyšší než strednodobý rast potenciálneho HDP, čo poukazuje na expanzívne zámery fiškálnej politiky; kladné znamienko naopak znamená, že rast čistých primárnych výdavkov je nižší než strednodobý rast potenciálneho HDP, čo poukazuje na reštriktívne zámery fiškálnej politiky.

(**) Zmena primárnych výdavkov verejnej správy bez prírastkového vplyvu diskrečných príjmových opatrení (a dočasných núdzových opatrení súvisiacich s pandémiou COVID-19) na rozpočet bez započítania jednorazových výdavkov a cyklických výdavkov na nezamestnanosť, ako aj výdavkov financovaných z nenávratnej podpory (grantov) Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov EÚ, vo vzťahu k strednodobej (desaťročnej) priemernej potenciálnej miere rastu nominálneho HDP. Záporné znamienko znamená, že rast čistých primárnych výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov je vyšší než strednodobý rast potenciálneho HDP, čo poukazuje na expanzívnu fiškálnu úpravu; kladné znamienko naopak znamená, že rast čistých primárnych výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov je nižší než strednodobý rast potenciálneho HDP, čo poukazuje na reštriktívnu fiškálnu úpravu.

(***) Podporné opatrenia v oblasti energetiky po odpočítaní príjmov z nových daní a odvodov z neočakávaných ziskov výrobcov energie.

(****) Podľa odporúčania Rady, ktoré sa týka národného programu reforiem Slovenska na rok 2023 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Slovenska na rok 2023 (Ú. v. EÚ C 312, 1.9.2023, s. 233).

(*****) Nadmerný rast čistých primárnych výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov presahujúci odporúčanú maximálnu mieru rastu vyjadrený ako percento HDP.

„NRP“ – návrh rozpočtového plánu na rok 2024, „KOM“ – prognóza Komisie.

V Bruseli 16. 1. 2024

*Za Komisiu
Paolo GENTILONI
člen Komisie*

